

Oslo, 26.01.2010

Riksrevisjonen,
Pilestredet 42,
Postboks 8130 Dep
0032 Oslo
riksrevisjonen@riksrevisjonen.no

Gjør rovviltnemndene jobben sin?

Norges Naturvernforbund har erfart at rovviltnemndenes forvaltning ved en rekke anledninger ikke har vært i tråd med regelverket og nasjonalt fastsatt rovviltpolitikk. Naturvernforbundet har i den nye, vedlagte rapporten "Skyteglade rovviltnemnder" (Norges Naturvernforbund Rapport 1/2010) gjennomført en omfattende kartlegging av nemndenes praksis. Her dokumenterer vi hvordan rovviltnemndenes forvaltning foregår, med hovedfokus på gaupe. Vi avdekker til dels alvorlige feil og mangler knyttet til nemndenes vedtak og praksis, sett i lys av det mandat de har som statlig viltorgan.

På bakgrunn av denne rapporten ber vi Riksrevisjonen om å foreta en grundig gjennomgang av rovviltnemndene og deres tolkning av mandatet med vekt på hvordan de forholder seg til gjeldende lovverk og Stortingets vedtatte todelte rovviltpolitikk fra 2004.

Rovviltnemndenes mandat

I innstilling 174 (2003-2004) til Stortinget står det blant annet at følgende konkrete oppgaver skal legges til rovviltnemndene:

Fastsetting av årlig kvote for betinget skadefelling for gaupe, jerv og bjørn i regionen.
Fastsetting av årlig kvote for kvotejakt for gaupe og lisensjakt for jerv og bjørn i regionen. I Rovviltforskriften beskrives nemndenes mandat under § 5. Regionale rovviltnemnder, første ledd:

"I hver forvaltningsregion skal en rovviltnemnd ha hovedansvaret for forvaltningen av gaupe, jerv, bjørn og ulv. Rovviltnemnden skal gjennomføre vedtatt nasjonal rovviltpolitikk innenfor sin region, og skal ha nær kontakt med berørte kommuner og organisasjoner." I retningslinjene til rovviltforskriften står det dessuten:

"Rovviltnemndene skal ha hovedansvaret for å iverksette tiltak i forhold til vedtatt nasjonal rovviltpolitikk innenfor sin region. Dette gjøres gjennom utarbeidelsen av en regional forvaltningsplan for rovvilt og gjennom løpende forvaltningsvedtak.

Rovviltnemnden skal i sin forvaltning sørge for en nær kontakt med kommuner og organisasjoner innenfor regionen for å sikre at aktuelle hensyn i forvaltningen er godt belyst. Rovviltnemnden er et statlig viltorgan underlagt Miljøverndepartementets instruksjons- og organisasjonsmyndighet."

Deres mandat er begrenset når bestandsmålet ikke er nådd.

Jf rovviltforskriftens § 7, generelle bestemmelser om vedtak fattet av rovviltnemndene slår andre ledd fast følgende med hensyn på hvilket kunnskapsgrunnlag vedtak skal bygge på:
"Rovviltnemndens vedtak skal bygge på den regionale forvaltningsplanen for rovvilt, data om biologiske og bestandsmessige forhold og om skade- og konfliktsituasjonen, jf. forskriften § 3 tredje ledd og § 6".

Hensynet til tilfredsstillende kunnskap og faglig grunnlag for vedtak er ytterligere styrket etter at den nye naturmangfoldloven trådte i kraft 01.07. 2009.

Misbruker nemndene sitt mandat?

I denne rapporten har vi undersøkt rovviltnemndene og deres rutiner og vedtak, særlig knyttet til fastsetting av gaupekvoter. Det er her rovviltnemndene hovedsakelig har sammenlignbar vedtaksmyndighet per i dag. Vi har også sett på hvilke anbefalinger nemndene gir til overordnede vedtaksmyndighet når de selv ikke har myndighet til kvotefastsettelse, og på hvilket faglig grunnlag anbefalingene er gjort. Rovviltnemndene har kun myndighet til å fatte vedtak om kvoter når bestandsmålene er nådd. Vi har sett på alle vedtak for perioden 2007-2010.

Vi ønsker å understreke at det er betydelige ulikheter i praksis mellom de forskjellige nemndene. Noen gjør etter vårt syn en relativt tilfredsstillende jobb i mange saker, mens andre nemnder gjennomgående gjør lite tilfredsstillende vurderinger og vedtak sett i lys av mandatet og krav satt gjennom lover og forskrifter.

Naturvernforbundet finner en rekke kritikkverdige forhold i nemndenes rutiner og vedtak (punktene er ikke i prioritert rekkefølge):

- Rovviltnemndene øker nesten alltid gaupekvotene fra det som er faglig anbefalt (79,2 % av sakene, eller 4 av 5).
- Rovviltnemndene setter kvotene i snitt 23,5 % høyere enn faglig anbefalt.
- Rovviltnemndene setter hunndyrkvotene i snitt 16,7 % høyere enn faglig anbefalt.
- Der nemndene har høyere fellingskvotene enn de faglige anbefalinger er det aldri gitt tilfredsstillende faglig begrunnelse for dette, eller foretatt vurderinger av hvilke konsekvenser dette kunne få for bestanden.
- Rovviltnemndene senker aldri kvotene fra det som er faglig anbefalt.
- Vedtakene for jakten i 2010 er ikke gjort med vurderinger ut fra naturmangfoldloven og dens sentrale paragrafer omkring kunnskapsgrunnlaget, føre-var-hensyn, økosystemtilnærming og samlet belastning. Blant annet skal forvaltningen ta hensyn til rovdyrenes funksjon i økosystemene og for det øvrige biologiske mangfoldet. Felling av rovdyr skal også vurderes med tanke på rekreasjon, som omfatter bl.a. naturopplevelser og økoturisme.
- Der medlemmer av rovviltnemndene uttaler seg tydelig i media taler de aldri i favør av rovdyrene i noen av de 27 undersøkte medieoppslag. Ingen foreslår tiltak som kan bedre situasjonen for noen av de fire store rovdyrene.
- Fram til forskriften ble endret i 2009 var det ingen reell klagemulighet på vedtak om kvotejakt for gaupe på grunn av klagebehandlingstiden (Miljøverndepartementet opphevet vedtak i Hedmark i 2009 og senket kvoten med fire dyr, men det skjedde etter at dyrene var skutt!).
- Det er ingen reell klagemulighet på endringer i vedtak om kvotejakt underveis i jaktseasonen, fordi vedtaket trer i kraft for raskt. Oppheving av vedtak vil også i slike tilfeller først kunne skje etter at gaupene er skutt.
- Når kvotene fastsettes tas det ikke i tilstrekkelig grad hensyn til at en del rovdyr drepes gjennom illegal jakt.
- Nemndene presser også på for uforsvarlig høye fellingskvoter for andre rovdyr enn gaupe.
- Jakt som hovedmetode i forvaltningen av truede rovdyr, slik nemndene praktiserer, strider med Bernkonvensjonen. Dermed er dette også i strid med nemndenes oppgave som statlig viltorgan.

Naturvernforbundet mener på bakgrunn av dette at Rovviltnemndene samlet sett ikke forvalter rovdyrene etter sitt mandat.

Naturmangfoldåret 2010

2010 er det internasjonale naturmangfoldåret. Dette er også året da Norge skal stanse alt tap av arter og naturtyper. For å nå dette viktige miljømålet må alle næringer som utøver negativ påvirkning på norsk natur etablere en praksis som hensynstar naturmiljøet i langt sterkere grad enn i dag. Også myndighetene må bli en bedre naturforvalter, om vi skal nå vedtatte mål.

De fire store landlevende rovdyrene våre er alle på Norsk Rødliste (2006). Der er ulv definert som kritisk truet (CR), jerv og brunbjørn definert som sterkt truede arter (EN), mens gaupa er sårbar (VU). Bevaringsmålene er ikke synlige i forvaltningen, på tross av at klare politiske intensjoner er lagt gjennom Stortingets rovviltforlik fra 2004, rovviltforskriften og naturmangfoldloven.

Naturvernforbundet mener at rovdyrenes viktige økologiske funksjon, og deres bidrag til å opprettholde en naturlig dynamikk i økosystemene, må vektlegges sterkere, i tråd med det nye lovverket og kravene til kunnskapsgrunnlaget.

På bakgrunn av de funn vi dokumenterer i rapporten ber vi Riksrevisjonen om å foreta en grundig gjennomgang av rovviltnemndene, som er statlig delegerte viltorgan. Vi ber spesielt om at forvaltningsvedtak og -praksis, samt nemndenes tolkning og bruk av gjeldende lovverk, blir gransket i lys av Stortingets rovviltforlik fra 2004, samt det mandatet de skal utøve på basis av dette.

For vedtak etter 01. juli 2009 skal alle vedtak om felling av rovdyr også vurderes opp mot sentrale paragrafer i naturmangfoldloven. Vi kan ikke se at det er gjort.

Med vennlig hilsen

Norges Naturvernforbund

Lars Haltbrekken
Leder

Arnodd Håpnes
Fagleder naturmangfold